

ר' יהודה אומר, כֹּאֲלוֹ לֹקַח עֲבוּדָה זָרָה לְעַצְמוֹ.
 דָּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּתַחֲלָה הָיוּ הַחֲכָמִים
 וְהַחֲסִידִים לֹקְחִין אִשָּׁה, וְלֹא הָיָה לָהֶם דֵּי
 פְּרִנְסָתָם, וּמְמִיתִים עַצְמָם בְּרָעַב וּבְצָמָא, וּמְנִיחִים
 כָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת
 וּבַעֲבוּדַת בּוֹרָאם. אָבֵל בְּזִמְן הַזֶּה שֶׁהָעוֹלָם טָרוּד
 אַחֲרֵי הַפְּרִנְסָה, צָרִיךְ לְכוֹנֵן בֵּית בְּתַחֲלָה, וּלְזַמֵּן
 מְזוֹנּוֹתָיו, וְאַחֲרַיִךְ לְקַחַת אִשָּׁה, וְיִכּוֹל לְעַבֵּד
 בּוֹרָאוֹ, וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. כִּי הָא דְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
 זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה, אִם אֵין קָמַח אֵין תּוֹרָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאַחֲרֵי שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה,
 אִזְ נִקְרָא עֶבֶד ה', מִפְּנֵי שֶׁלְבוֹ פָּנָיו
 מְלַהֲסֵתְכֵל בַּעֲבִירָה וּבְנָשִׁים, וּמִלְתּוֹר אַחֲרֵי לְבָבוֹ
 וְעֵינָיו, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (במדבר טו לט) וְלֹא תִתּוֹרוּ אַחֲרֵי

לשון הקודש

וְאַחֲרַיִךְ לְקַחַת אִשָּׁה, וְיִכּוֹל לְעַבֵּד
 בּוֹרָאוֹ, וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. כִּי זֶה שֶׁאָמְרוּ
 רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה, אִם אֵין קָמַח
 אֵין תּוֹרָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאַחֲרֵי שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא
 אִשָּׁה, אִזְ נִקְרָא עֶבֶד ה', מִפְּנֵי שֶׁלְבוֹ פָּנָיו
 מְלַהֲסֵתְכֵל בַּעֲבִירָה וּבְנָשִׁים וּמִלְתּוֹר אַחֲרֵי
 לְבָבוֹ וְעֵינָיו, כְּמֹ שֶׁאָמַר (במדבר טו) וְלֹא
 תִתּוֹרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וּגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אומר, כֹּאֲלוֹ לֹקַח עֲבוּדָה
 זָרָה לְעַצְמוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּתַחֲלָה
 הָיוּ הַחֲכָמִים וְהַחֲסִידִים לֹקְחִים אִשָּׁה,
 וְלֹא הָיָה לָהֶם דֵּי פְּרִנְסָתָם, וּמְמִיתִים
 עַצְמָם בְּרָעַב וּבְצָמָא, וּמְנִיחִים כָּל חַיֵּי
 הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת
 וּבַעֲבוּדַת בּוֹרָאם. אָבֵל בְּזִמְן הַזֶּה,
 שֶׁהָעוֹלָם טָרוּד אַחֲרֵי הַפְּרִנְסָה, צָרִיךְ
 לְכוֹנֵן בֵּית בְּתַחֲלָה, וּלְזַמֵּן מְזוֹנּוֹתָיו,

לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וּגּו'. לְפִיכֶךָ צָרִיךְ אָדָם
לְהִשְׁתַּדֵּל לְכוּנֵן בַּיּוֹם בְּרֵאשׁ, וְלַעֲשׂוֹת יָשׁוּב בַּבַּיִת.

וּמִמֵּי אַתָּה לָמַד, מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קִדְּם בְּנֵה
בַּיִת וְכוּנְנוּ, וְזִימֵן כָּל הַפְּרָנְסָה וְהַמְּזוּנוֹת,
קִדְּם שְׂיָבֵא אָדָם לְעוֹלָם. וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם בְּרֵאשׁ,
שֶׁהוּא הַבַּיִת. וְזִימֵן כָּל הַפְּרָנְסָה הָאֵיךְ. בְּרָא אֶת
הַבְּהֵמוֹת, וְאֶת הַחַיּוֹת, וְאֶת הָעוֹפּוֹת וְהַדְּגָיִם
הַצְּמָחִים וְהָאֵילָנוֹת, שֶׁהֵם זִימֵן (דף י ע"ב) כָּל
הַפְּרָנְסָה. לְאַחַר שֶׁהֵכִין הַבַּיִת וְהַפְּרָנְסָה, הֵבִיא אֶת
הָאָדָם, וּבְרָא אוֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִידוּ בָנִים וְעָשׂוּ
יָשׁוּב בַּבַּיִת. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, בַּיִת רֵאשׁ.
כְּאִשֶּׁר תִּבְּיֵן בְּאוֹתֵיזוֹת, תִּמְצָא בֵּי"ת רֵאשׁ. וְכֵן
הִתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר בַּיִת רֵאשִׁית,
וְהַכֵּל עֲנִין אַחַד.

לשון הקודש

וְהָאֵילָנוֹת, שֶׁהֵם זִמֵּן כָּל הַפְּרָנְסָה. לְאַחַר
שֶׁהֵכִין הַבַּיִת וְהַפְּרָנְסָה, הֵבִיא אֶת
הָאָדָם, וּבְרָא אוֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ, וְהוֹלִידוּ
בָנִים וְעָשׂוּ יָשׁוּב בַּבַּיִת. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר
בְּרֵאשִׁית, בַּיִת רֵאשׁ. כְּאִשֶּׁר תִּבְּיֵן
בְּאוֹתֵיזוֹת, תִּמְצָא בֵּי"ת רֵאשׁ. וְכֵן
הִתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר בַּיִת
רֵאשִׁית, וְהַכֵּל עֲנִין אַחַד.

לְפִיכֶךָ צָרִיךְ אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְכוּנֵן בַּיּוֹם
בְּרֵאשׁ, וְלַעֲשׂוֹת יָשׁוּב בַּבַּיִת.
וּמִמֵּי אַתָּה לָמַד? מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
קִדְּם בְּנֵה בַּיִת וְכוּנְנוּ, וְזִמֵּן כָּל הַפְּרָנְסָה
וְהַמְּזוּנוֹת קִדְּם שְׂיָבֵא אָדָם לְעוֹלָם. וּבְרָא
אֶת הָעוֹלָם בְּרֵאשׁ, שֶׁהוּא הַבַּיִת. וְזִמֵּן כָּל
הַפְּרָנְסָה הָאֵיךְ? בְּרָא אֶת הַבְּהֵמוֹת, וְאֶת
הַחַיּוֹת, וְאֶת הָעוֹפּוֹת וְהַדְּגָיִם הַצְּמָחִים

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדַרְךְ אֶרֶץ,
 וְלַעֲשׂוֹת עֵתִים לַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת עִמָּלוּ בְּשָׁנֵי
 הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ, מִפְּנֵי שִׁיגִיעַת שְׁנֵיהֶם מִשְׁפַּחַת עוֹן.
 וְשָׂמָּה יֹאמֶר אָדָם הֲרִינִי בֵּן אֲבוֹת הָעוֹלָם,
 מִמִּשְׁפַּחַת גְּדוֹלָה, אֵינִי רְאוּי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְלֹא
 לְהִתְבַּזּוֹת. אָמַר לוֹ, שׁוּטָה, כְּכֹר קִדְמוֹ יוֹצֵרְךָ,
 שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
 הָאָרֶץ, וְהוּא עָשָׂה מְלָאכָה קוֹדֵם שֶׁבָּאתָ לָעוֹלָם.
 וּמָנָא לָן. שֶׁנֶּאֱמַר מִכָּל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים
 לַעֲשׂוֹת. קָרָא אוֹתָהּ מְלָאכָה. וְכֵן וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

כִּהָא דְאָמַר ר' יוֹחָנָן, בַּא וּרְאָה, לָמָּה בָּרָא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם אַחֲרוֹן לְכָל
 הַנְּבִרָאִים. אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ, שֶׁעָשָׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם

לשון הקודש

וְהוּא עָשָׂה מְלָאכָה קֹדֵם שֶׁבָּאתָ לָעוֹלָם.
 וּמִנֵּינ לָנוּ? שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) מִכָּל
 מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. קָרָא
 אוֹתָהּ מְלָאכָה. וְכֵן (שם) וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

כִּמּוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בַּא וּרְאָה,
 לָמָּה בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם
 אַחֲרוֹן לְכָל הַנְּבִרָאִים. אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ,
 שֶׁעָשָׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מְלָאכְתּוֹ, וּבָרָא

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדַרְךְ
 אֶרֶץ, וְלַעֲשׂוֹת עֵתִים לַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת
 עִמָּלוּ בְּשָׁנֵי הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ, מִפְּנֵי
 שִׁיגִיעַת שְׁנֵיהֶם מִשְׁפַּחַת עוֹן. וְשָׂמָּה
 יֹאמֶר אָדָם: הֲרִינִי בֵּן אֲבוֹת הָעוֹלָם,
 מִמִּשְׁפַּחַת גְּדוֹלָה, אֵינִי רְאוּי לַעֲשׂוֹת
 מְלָאכָה וְלֹא לְהִתְבַּזּוֹת. אָמַר לוֹ: שׁוּטָה,
 כְּכֹר קִדְמוֹ יוֹצֵרְךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית
 בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ,

מְלֹאכֶתוֹ, וּבָרָא הָעוֹלָם וְכָל צְבָאָם, וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי
שָׁהוּא אַחֲרוֹן לְמֹלֶאכֶתוֹ, בָּרָא בּוֹ אֶת הָאָדָם. אָמַר
לוֹ לְאָדָם, עַד כָּאן הָיִיתִי אֲנִי מְשַׁתְּדֵל בְּמֹלֶאכֶת,
מִכָּאן וְאֵילָךְ אֶתֶּה תִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא
אֱלֹהִים, קוֹדֵם שֵׁיבֵא אָדָם לָעוֹלָם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִבְרָא אָדָם בְּצֵלֶם אֱלֹהִים.
שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצֵלְמוֹ.
מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה מוֹשֵׁל עַל הַמְּדִינָה, וְהָיָה בּוֹנֵה
בִּירְנִיּוֹת וְתִקּוּנֵינָן לְעִיר, וְכָל בְּנֵי הָעִיר מְשַׁתְּעֶבְדִּין
תַּחְתָּיו. יוֹם אֶחָד קָרָא לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמִינָה
עֲלֵיהֶם שֶׁר אֶחָד שָׁלוֹ, אָמַר, עַד כָּאן הָיִיתִי טוֹרֵחַ
בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מְגֻדְלִים וּבִירְנִיּוֹת, מִכָּאן
וְאֵילָךְ הָרִי זֶה כְּמוֹנִי.

לשון הקודש

הָאָדָם בְּצֵלְמוֹ? מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה מוֹשֵׁל
עַל הַמְּדִינָה, וְהָיָה בּוֹנֵה בִּירְנִיּוֹת וְתִקּוּנֵינָם
לְעִיר, וְכָל בְּנֵי הָעִיר מְשַׁתְּעֶבְדִּים תַּחְתָּיו.
יוֹם אֶחָד קָרָא לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמִנָּה
עֲלֵיהֶם שֶׁר אֶחָד שָׁלוֹ. אָמַר: עַד כָּאן
הָיִיתִי טוֹרֵחַ בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת
מְגֻדְלִים וּבִירְנִיּוֹת, מִכָּאן וְאֵילָךְ הָרִי זֶה
כְּמוֹנִי.

הָעוֹלָם וְכָל צְבָאָם, וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, שָׁהוּא
אַחֲרוֹן לְמֹלֶאכֶתוֹ, בָּרָא בּוֹ אֶת הָאָדָם.
אָמַר לוֹ לְאָדָם: עַד כָּאן הָיִיתִי אֲנִי
מְשַׁתְּדֵל בְּמֹלֶאכֶת, מִכָּאן וְאֵילָךְ אֶתֶּה
תִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים,
קוֹדֵם שֵׁיבֵא אָדָם לָעוֹלָם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִבְרָא אָדָם בְּצֵלֶם
אֱלֹהִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת

בְּעֵינַי זֶה נֹאמֵר בְּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
 בְּצִלְמוֹ, וְאָמַר לִיה רְאֵה בְּנִיתִי כָּל הָעִיר
 וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, וּכְאֲשֶׁר הָיִיתִי מוֹשֵׁל עָלֶיךָ וּבִוְנָה
 אוֹתָהּ כְּכֹל חֶפְצִי, כִּי אַתָּה תִּבְנֶנָּה וְתַעֲשֶׂה מְלֹאכֶת
 הָעוֹלָם. מִכָּאן וְאֵילֶךְ יִהְיֶה הַכֹּל מְסוּר בְּיָדְךָ, וְכוֹלָם
 יִהְיוּ מְשׁוּעָבָדִים תַּחְתֶּיךָ, וַיִּרְאִים מִמֶּךָ, כְּאֲשֶׁר הָיוּ
 יִרְאִים מִמֶּנִּי, שֶׁנֹּאמֵר (בראשית ט ב) וּמוֹרָאֲכֶם וְחִתְּכֶם
 יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצִלְם אֱלֹהִים
 עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ,
 לַעֲשׂוֹת כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם וְתִיקוּנָיו, כְּאֲשֶׁר הוּא
 עֹשֶׂה בַּתְּחִלָּה.

בְּרֵאשִׁית, כְּתִיב (משלי ח כב) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית
 וַרְבוּ קָדָם מִפְּעֻלְיוֹ מֵאֵז, הַפְּסוּק
 הַזֶּה חוֹזֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הִיְתָה רֵאשִׁית

לשון הקודש

בְּעֵינַי זֶה נֹאמֵר בְּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
 אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, וְאָמַר לוֹ: רְאֵה בְּנִיתִי
 כָּל הָעִיר וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ. וּכְאֲשֶׁר הָיִיתִי
 מוֹשֵׁל עָלֶיךָ וּבִוְנָה אוֹתָהּ כְּכֹל חֶפְצִי –
 כִּי אַתָּה תִּבְנֶנָּה וְתַעֲשֶׂה מְלֹאכֶת הָעוֹלָם.
 מִכָּאן וְאֵילֶךְ יִהְיֶה הַכֹּל מְסוּר בְּיָדְךָ,
 וְכוֹלָם יִהְיוּ מְשׁוּעָבָדִים תַּחְתֶּיךָ וַיִּרְאִים
 מִמֶּךָ כְּאֲשֶׁר הָיוּ יִרְאִים מִמֶּנִּי, שֶׁנֹּאמֵר (שם)

בְּרֵאשִׁית, כְּתוּב (משלי ח) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית
 וַרְבוּ קָדָם מִפְּעֻלְיוֹ מֵאֵז. הַפְּסוּק הַזֶּה חוֹזֵר
 עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הִיְתָה רֵאשִׁית

דְּרָכֵי אֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרָאת אֲלֵפִים שָׁנָה קוֹדֵם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁבַעַה דְּבָרִים נִבְרָאוּ עַד
שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאֵלוּ הֵם: הַתּוֹרָה.
וְגַן עֵדֶן. וְגִיְהֵנִם. וְכֶסֶף הַכְּבוֹד. וּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ.
וּשְׁמוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה בְּרָא אֶת
הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר ה' קָנְנִי וּגּו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים, רְצוֹנוֹ לֹמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה,
בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה בֵּא וּרְאֵה פְּמָה הַפָּרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה
וְהָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה
בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיוּ אָזִיל מִקְסָרֵי לְלוּד, וְהָיָה מְטִייל
עֲמִיזָה ר' חִיָּיא בַר אֲבָא, כִּד מָטוּ חַד בֵּי
חֻקַּל, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָאִי הָיוּ דִידֵי, וְזַבִּינְתִּיהָ,

לשון הקודש

דְּרָכֵי הָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרָאת אֲלֵפִים
שָׁנָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.
שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁבַעַה דְּבָרִים
נִבְרָאוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלוּ הֵם:
הַתּוֹרָה, וְגַן עֵדֶן, וְגִיְהֵנִם, וְכֶסֶף הַכְּבוֹד,
וּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ, וּשְׁמוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ,
וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם,
שֶׁנֶּאֱמַר (שם) ה' קָנְנִי וּגּו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית
בְּרָא אֱלֹהִים. רוֹצֵה לֹמַר עִם רֵאשִׁית,
שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא וּרְאֵה
פְּמָה הַפָּרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם,
שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה
בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.
רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה הוֹלֵךְ מִקְסָרֵי לְלוּד, וְהָיָה
מְטִייל עִמּוֹ רַבִּי חִיָּיא בַר אֲבָא. כִּשֶׁהֲגִיעוּ

בְּדִי לְמִזְכֵּי בְּאוֹרֵייתָא. בְּכַה ר' חֲזִיא בַר אַבָּא, אָמַר
 לִיה וּלְמַה אֶתְּ בְּכִי. אָמַר לִיה, דְּלֹא שִׁבְקַת
 לְסִיבוֹתֶיךָ בְּלוּם.

אָמַר לִיה, חֲזִיא בְּנִי, קִלְה הוּא בְּעֵינֶיךָ מַה
 דְּעֵבְדִית, דְּשִׁבְקִית דְּבַר שְׁנַבְרָא בְּשִׁשָּׁה
 יָמִים, בְּעֵבוֹר דְּבַר שְׁנַבְרָא בְּאַרְבַּעִים יוֹם,
 שְׁנַאָמַר (שמות לד כה) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבַּעִים יוֹם
 וְאַרְבַּעִים לַיְלָה וְקִנִּיתִי דְּבָרִים גְּדוּלִים וְטוֹבִים
 שְׂאִינָם בְּעוֹלָם, וְהֵם עֵצָה וְתוֹשִׁיָה וְחֻכְמָה
 וְגִבּוֹרָה, שְׁנַאָמַר (משלי ח יד) לִי עֵצָה וְתוֹשִׁיָה אֲנִי
 בִּינָה לִי גִבּוֹרָה.

ר' יוֹחָנָן כֹּד הָוָה לָעִי בְּאוֹרֵייתָא, הָוּוּ אֲנַפּוּי זְהִירִין
 בְּזוֹהָרָא דְּשִׁמְשָׁא, יוֹמָא חַד פָּגַע בֵּיה ר' יוֹסִי,
 אָמַר לִיה חֲמָא אֲנַפְךָ זְהִירִין בְּזוֹהָרָא דְּשִׁמְשָׁא, אָמַר

לשון הקודש

ה' אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה, וְקִנִּיתִי
 דְּבָרִים גְּדוּלִים וְטוֹבִים שְׂאִינָם בְּעוֹלָם,
 וְהֵם עֵצָה וְתוֹשִׁיָה וְחֻכְמָה וְגִבּוֹרָה,
 שְׁנַאָמַר (משלי ח יד) לִי עֵצָה וְתוֹשִׁיָה אֲנִי
 בִּינָה לִי גִבּוֹרָה.

בְּשִׁחִיָה רַבִּי יוֹחָנָן עוֹסֵק בְּתוֹרָה, הָיוּ
 פְּגִיזוּ מְאִירִים בְּזוֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ. יוֹם אֶחָד
 פָּגַשׁ בּו רַבִּי יוֹסִי. אָמַר לוֹ: רְאֵה פְּגִיזָה
 זְהִירִים בְּזוֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר לוֹ: אֵינּוּ אֵלָא

לְשִׁדָּה אַחַת, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה הָיָה
 שְׁלִי וּמִכְרַתִּי אוֹתוֹ בְּדִי לְזִכּוֹת בְּתוֹרָה.
 בְּכַה רַבִּי חֲזִיא בַר אַבָּא. אָמַר לוֹ: וּלְמַה
 אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: שְׁלֹא הִשְׁאַרְתָּ
 לְזִקְנָתְךָ בְּלוּם.

אָמַר לוֹ: חֲזִיא בְּנִי, קִלְה הוּא בְּעֵינֶיךָ מַה
 שְׁעֵשִׂיתִי, שְׁהִשְׁאַרְתִּי דְּבַר שְׁנַבְרָא
 בְּשִׁשָּׁה יָמִים בְּעֵבוֹר דְּבַר שְׁנַבְרָא
 בְּאַרְבַּעִים, שְׁנַאָמַר (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם

לִיָּה לָאוּ הוּא אֱלֹא שְׁמֵעָתָא דְנִתְרָא לִי. קָרָא
עֲלֵיהּ (שופטים ה לא) וְאוֹהֲבֵיו בְּצֵאת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתוֹ.

ר' יִצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרְאת תּוֹשָׁיָה בַּתְּחִלָּה.
וְאַחַר כֵּן גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח יד) לִי עֲצָה
וְתוֹשָׁיָה וְגו', תִּדְעַ לָךְ כִּי בַּתְּחִלָּה נִקְרְאת תּוֹשָׁיָה,
שְׁמֵתֶשֶׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם, מִפְּנֵי שֵׁישׁ לוֹ לְהִלָּחֵם
עִם יֵצֵר הָרָע, וּלְכַתֵּת כָּל גּוֹפּוֹ בְּבֵית הַמְּדָרֶשׁ,
עַד שִׁירְגִיל אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁהוּא רְגִיל
לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, אִזּוֹ יֵשׁ לוֹ שְׂמִחָה וְגִבּוּרָה,
שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי בִּנְיָה לִי גְבוּרָה, רְצוֹנִי לֹאֹמַר
כִּשְׂאָדָם רְגִיל בַּתּוֹרָה וּבַחֲכָמָה, אִזּוֹ יֵשׁ לוֹ
תְּפִאֲרָתוֹ, וְאִיזוֹ הִיא גְבוּרָה, לְהִלָּחֵם מִלְּחָמוֹת ה',
שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא יד) עַל כֵּן יֹאמֵר בְּסֵפֶר מִלְּחָמוֹת
ה', שֶׁם תִּהְיֶה הַמְּלָחָמָה וְהַגְּבוּרָה.

לשון הקודש

שִׁירְגִיל אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁהוּא רְגִיל
לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, אִזּוֹ יֵשׁ לוֹ שְׂמִחָה וְגִבּוּרָה,
שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי בִּנְיָה לִי גְבוּרָה. רוֹצֵה לֹאֹמַר,
כִּשְׂאָדָם רְגִיל בַּתּוֹרָה וּבַחֲכָמָה, אִזּוֹ יֵשׁ לוֹ
תְּפִאֲרָתוֹ. וְאִיזוֹ הִיא גְבוּרָה? לְהִלָּחֵם
מִלְּחָמוֹת ה', שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא יד) עַל כֵּן
יֹאמֵר בְּסֵפֶר מִלְּחָמוֹת ה', שֶׁם תִּהְיֶה
הַמְּלָחָמָה וְהַגְּבוּרָה.

שֶׁהַשְּׁעוֹר מֵאִיר לִי. קָרָא עָלָיו (שופטים ה, לא)
וְאוֹהֲבֵיו בְּצֵאת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרְאת תּוֹשָׁיָה
בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר לִי
עֲצָה וְתוֹשָׁיָה וְגו'. תִּדְעַ לָךְ, כִּי בַּתְּחִלָּה
נִקְרְאת תּוֹשָׁיָה, שְׁמֵתֶשֶׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם,
מִפְּנֵי שֵׁישׁ לוֹ לְהִלָּחֵם עִם יֵצֵר הָרָע,
וּלְכַתֵּת כָּל גּוֹפּוֹ בְּבֵית הַמְּדָרֶשׁ, עַד

וּבַתּוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
 שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח ל) וְאֶהְיָ אֲצִלוֹ אֲמוּנָה, אֶל
 תִּקְרִי אֲמוּנָה, אֲלֵא אֲמוּנָה. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא
 אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
 הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא הַתּוֹרָה.

ר' יְהוּדָה אֹמֵר, לֹא נִבְרָא אֱלֹהִים בְּשִׁבִיל הִירָאָה,
 שֶׁנִּקְרְאָה רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (שם א י) יִרְאֵת ה'
 רֵאשִׁית דַּעַת. וּמִנָּא לָן שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל פִּי
 הִירָאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג יד) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שִׁירָאוֹ
 מִלְּפָנָיו. עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם, בְּדִי שִׁירָאוֹ מִלְּפָנָיו, וְעַל
 פִּי הִירָאָה שֶׁהִיא רֵאשִׁית, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ.

בְּרֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהלים קכ א) שִׁיר
 הַמַּעֲלוֹת אֵל ה' בַּעֲרַתָּהּ לִי קָרְאתִי
 וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תִּיאָבִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שֶׁנֶּאֱמַר (משלי א) יִרְאֵת ה' רֵאשִׁית דַּעַת.
 וּמִנָּה לָנוּ שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל פִּי הִירָאָה?
 שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג יד) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שִׁירָאוֹ
 מִלְּפָנָיו. עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם בְּדִי שִׁירָאוֹ
 מִלְּפָנָיו, וְעַל פִּי הִירָאָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית,
 בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

בְּרֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (תהלים קכ)
 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵל ה' בַּעֲרַתָּהּ לִי קָרְאתִי

וּבַתּוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח ל) וְאֶהְיָ אֲצִלוֹ
 אֲמוּנָה, אֶל תִּקְרִי אֲמוּנָה, אֲלֵא אֲמוּנָה. וְזֶהוּ
 בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בָּרָא
 אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא
 הַתּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, לֹא נִבְרָא אֱלֹהִים
 בְּשִׁבִיל הִירָאָה, שֶׁנִּקְרְאָה רֵאשִׁית,

בְּבְרִיאת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּדִּי לְהִלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא
 יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו,
 שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט ב) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וְהָאָרֶץ
 אוֹמֶרֶת שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם צו ב) שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ.

וְעוֹד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תְּאֵבִים וּשְׂמֵחִים לְפָאֵר
 לְיוֹצְרָם, בְּחִזּוֹתָם נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ,
 וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. עַיִן בְּאוֹתִיּוֹת וְתִרְאָה, שִׁיר תְּאֵ"ב.
 כְּלוֹמֵר, תְּאֵ"ב לֵאמֹר שִׁיר, עַל נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם
 וּבָאָרֶץ, אֵיזָה הוּא אוֹתָם הַמַּעֲלוֹת שֶׁהִיָּה דוֹד
 הַמְּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אוֹמֵר. אֵלוּ הֵם אוֹתָם הַשִּׁירִים
 שֶׁל אוֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט
 1) הַבּוֹנֵה בַּשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו. וְדוֹד תְּאֵב לָהֶם, וְהִיָּה
 אוֹמְרָם, וְזֶהוּ (דף יא ע"א) שִׁיר תְּאֵב.

לשון הקודש

בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. עַיִן
 בְּאוֹתִיּוֹת וְתִרְאָה, שִׁיר תְּאֵ"ב. כְּלוֹמֵר,
 תְּאֵ"ב לֵאמֹר שִׁיר עַל נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם
 וּבָאָרֶץ, אֵיזָה הוּא אוֹתָם הַמַּעֲלוֹת שֶׁהִיָּה
 דוֹד הַמְּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אוֹמֵר. אֵלוּ הֵם
 אוֹתָם הַשִּׁירִים שֶׁל אוֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם
 הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט) הַבּוֹנֵה בַּשָּׁמַיִם
 מַעֲלוֹתָיו. וְדוֹד תְּאֵב לָהֶם וְהִיָּה אוֹמְרָם,
 וְזֶהוּ שִׁיר תְּאֵב.

וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תְּאֵבִים בְּרֵאשִׁית הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּבְרִיאת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּדִּי לְהִלְלוֹ
 וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם
 אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט)
 הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וְהָאָרֶץ
 אוֹמֶרֶת שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם צו) שִׁירוּ לַה'
 כָּל הָאָרֶץ.

וְעוֹד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תְּאֵבִים וּשְׂמֵחִים
 לְפָאֵר לְיוֹצְרָם בְּחִזּוֹתָם נִפְלְאוֹתָיו

וַאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (איוב לח ז) בָּרֶן יַחַד פּוֹכְבֵי
 בֶּקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאן אֵינּוֹן בְּנֵי
 הָאֱלֹהִים. אֵלּוּ הֵם הַמַּלְאָכִים, שְׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה
 לְפָנָי יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ
 מִשְׁמֵרוֹת דְּהַיּוּ הַלַּיְלָה. וּבְכָל מִשְׁמֵרָה וּמִשְׁמֵרָה,
 כָּל פֶּתַח וּכְתָב אוֹמֶרֶת שִׁירָה. וּבְמִשְׁמֵרָה הָאֲחֵרוֹנָה
 שְׁהִיא בְּסוּפָהּ, וְהִיא לְעֵת הַבֶּקֶר, כָּל הַפּוֹכְבִים
 וְהַמְזֻלוֹת, וְהַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי הָאֱלֹהִים, הֵם
 אוֹמְרִים שִׁירָה, שְׁנֵאמַר, בָּרֶן יַחַד פּוֹכְבֵי בֶּקֶר וּגו'.

וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ. לְהוֹרוֹת כִּי גְבוּהַ מֵעַל
 גְּבוּהַ שׁוֹמֵר, כִּי מַעֲלוֹת יֵשׁ לָהֶם אֵלֶּה
 לְמַעַלָּה מֵאֵלֶּה, עַל כֵּן נֶאמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת,
 מִמַּעֲלוֹת הַמַּלְאָכִים שְׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, וְזֵהוּ
 בְּרֵאשִׁית, שִׁיר הָא"ב, בְּרֵא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת הָאָרֶץ.

לשון הקודש

הפּוֹכְבִים וְהַמְזֻלוֹת, וְהַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים
 בְּנֵי הָאֱלֹהִים, הֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, שְׁנֵאמַר
 בָּרֶן יַחַד פּוֹכְבֵי בֶּקֶר וּגו'.

וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ, לְהוֹרוֹת (קבלת ח) כִּי
 גְבוּהַ מֵעַל גְּבוּהַ שׁוֹמֵר, כִּי מַעֲלוֹת יֵשׁ לָהֶם
 אֵלֶּה לְמַעַלָּה מֵאֵלֶּה, עַל כֵּן נֶאמַר שִׁיר
 לְמַעֲלוֹת, מִמַּעֲלוֹת הַמַּלְאָכִים שְׁהֵם
 אוֹמְרִים שִׁירָה, וְזֵהוּ בְּרֵאשִׁית, שִׁיר

וַאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (איוב לח) בָּרֶן
 יַחַד פּוֹכְבֵי בֶּקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.
 מִי הֵם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? אֵלּוּ הֵם הַמַּלְאָכִים,
 שְׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָי יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית
 בְּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ מִשְׁמֵרוֹת שְׁהִיא
 הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמֵרָה וּמִשְׁמֵרָה כָּל פֶּתַח
 וּכְתָב אוֹמֶרֶת שִׁירָה. וּבְמִשְׁמֵרָה הָאֲחֵרוֹנָה
 שְׁהִיא בְּסוּפָהּ, וְהִיא לְעֵת הַבֶּקֶר, כָּל

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוּה אָזִיל בְּאַזְרָתָא, וְהָוּה עֲמִיּה ר' יוֹסִי בַר חֲלַפְתָּא, קָמוּ לְמִיזַל. בְּתַר פְּלָגוֹת לִילְיָא, עַד דְּהָווּ אָזְלִי, אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזַקְיָה, מַאי עָבִידְנָא, דְּהָא תַּנְיֵנָן לְעוֹלָם יֵצֵא אָדָם בְּכִי טוֹב.

אָמַר לִיה רַבִּי חֲזַקְיָה, בְּרִייתָא הִיא, תָּא שְׁמַע סֵדֵר נְעִימוֹת קָל גְּלַגְלִי חִיּוֹתָא, דְּאִינוּן מְשַׁבְּחֵן שִׁירְתָּא קָדָם אֱלֹהֵנָא. עַד דְּאַרְכִּין אִוְדְּנִיה, שְׁמַע קָל תּוֹשְׁבַחְתָּא נְעִימוֹתָא, שְׁמַע דְּהָווּ אָמְרֵי (תהלים ט ח) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וּגּוֹ'.

אָמַר לִיה רַבִּי חֲזַקְיָה, בְּרִי, שְׁמַעְתָּ פְּלוּם. אָמַר לִיה, קָל נְעִימוֹתָא. וּמָן נְעִימוֹתָא וְתוֹשְׁבַחְתָּא מֵהָא פְּסוּקָא דְשְׁמַעִית, בְּעֵן יִדְעָנָא פִּירוּשׁוֹ, דְּכַתִּיב וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב בּוֹנֵן לְמִשְׁפַּט

לשון הקודש

ושמע סדר נעימות קול גלגלי החיות שהם משבחים שירה לפני אלהינו. עד שהטה אָזְנוֹ, שמע קול תשבחת נעימות, שמע שהיו אומרים (תהלים ט) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וּגּוֹ'.

אמר לו רבי חזקיה: בני, שמעת פְּלוּם? אמר לו: קול נעימות. ומהנעימות והתשבחת מהפסוק הזה ששמעתי, כעת

תא"ב, ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

רבי חזקיה הנה הולך בדרך, והנה עמו רבי יוסי בר חלפתא. קמו ללכת אחר חצות הלילה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חזקיה, מה עשינו? שהרי שנינו, לעולם יצא אדם בכי טוב.

אמר לו רבי חזקיה: ברייתא היא, בא

כִּסְאוֹ. הַכֹּל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא דְדִינֵי דִינֵי דִינֵי דִינֵי
שְׂכִינְתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא כּוּרְסֵא יְקָרִיָּה
מִתְתַקֵּן תַּמּוֹן, מִשְׁמַע שְׁנֵאמַר כּוּנֵן לְמִשְׁפֵּט כִּסְאוֹ.

אָמַר לִיה יְדַעַת אִיזוּ הִיא מִשְׁמֶרָה מִמְּלֹאכֵי
הַשָּׁרַת אָמְרֵי דָא. אָמַר לִיה לָאו. אָמַר
לִיה, מִשְׁמֶרַת אוֹתָם הַמְּלֹאכִים, הַנְּקָרָאִים אֱלֹהִים
הִיא. דִּתְנִיָּא, עֲשָׂרָה מִשְׁמֶרֶת שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרַת
אֵינָא בְּרַקִּיעָא, וְאֵינֵן מִתְחַלְקִין בְּשִׁלְשָׁה מִשְׁמֶרֶת
דְּהֵי הַלִּילָה.

וְתִדַּע לָךְ הָאִיךְ, כִּד יִשְׂרָאֵל מְסִימִים צְלוֹתְהוֹן
בְּלִילָיָא, נִסְבִּין שִׁירְתָא בְּתִרְיָהוֹן, אֵינֵן
דְּנִקְרָאִים אִישִׁים, וְאָמְרֵי שִׁירְתָא. וּמֵאֵי שִׁירְתָא
אָמְרִין. (שם ח ו) מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְגו' וְתַחֲסֶרְהוּ
מַעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ וְגו' ה' אֲדוֹנֵינוּ

לשון הקודש

שְׁלֹמֹדְנוּ, עֲשָׂרָה מִשְׁמֶרֶת שֶׁל מְלֹאכֵי
הַשָּׁרַת יֵשׁ בְּרַקִּיעַ, וְהֵם מִתְחַלְקִים לְשִׁלְשׁ
מִשְׁמֶרֶת שֶׁהוּא הַלִּילָה.

וְתִדַּע לָךְ אִיךְ, כִּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל מְסִימִים
תְּפַלְתֶּם בְּלִילָה, נוֹשְׂאִים שִׁירָה אַחֲרֵיהֶם
אוֹתָם שְׁנִקְרָאִים אִישִׁים, וְאוֹמְרִים שִׁירָה.
וּמָה הַשִּׁירָה שְׁאוֹמְרִים? (שם ח) מָה אָנוּשׁ
כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְגו' וְתַחֲסֶרְהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים
וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ וְגו' ה' אֲדוֹנֵינוּ מָה

יְדַעַתִּי פְרוּשׁוֹ, שְׂכִינְתּוֹב וְהוּא לְעוֹלָם יֵשֵׁב
כּוּנֵן לְמִשְׁפֵּט כִּסְאוֹ, שְׂבִיבָל שְׁעָה וְשְׁעָה
שְׂדֵנִים דִּין, שְׂכִינַת הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהִיא כִּסֵּא כְבוֹדוֹ, מִתְקַנֶּת שָׁם, מִמִּשְׁמַע
שְׁנֵאמַר כּוּנֵן לְמִשְׁפֵּט כִּסְאוֹ.

אָמַר לוֹ: יְדַעַת אִיזוּ הִיא מִשְׁמֶרָה
מִמְּלֹאכֵי הַשָּׁרַת שְׁאוֹמְרִים אֵת זֶה? אָמַר
לוֹ: לָא. אָמַר לוֹ: מִשְׁמֶרַת אוֹתָם
הַמְּלֹאכִים הַנְּקָרָאִים אֱלֹהִים הִיא,

מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמְרָה שְׁנִיָּה נִסְבִּין
שִׁירְתָּא, אֵינוֹן דְּנִקְרָאִים מְלָאכִים וְחִשְׁמָלִים
וְאַרְאֵלִים. וַמָּאִי אָמְרִי, (שם כט א) הָבוּ לֵהּ בְּנֵי אֱלִים.

בְּפִלְגּוֹת לִילִיא מִמָּשׁ, עַד דְּסִיִּים מִשְׁמְרָה שְׁנִיָּה,
דְּתַחֵיא שְׁעָתָא הִיא דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מִסְתַּבֵּל בְּעֵדוֹן מִמָּשׁ, דְּגִנְיֵו לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבוֹא.
פְּתַחֵי חַיּוֹת הַקִּדְשׁ, וּבִתְרִיהוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפְנִים
וּכְרוּבִים, וַאֲמְרִי (שם לא כט) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צְפַנְתָּ
לִירְאִיךָ (שם סח ה) סוּלוֹ לְרוּכְבֵי בְּעָרְבוֹת בֵּיהּ שְׁמוֹ.

בְּתַחֵילַת מִשְׁמְרָה תְּלִיתָאָה, נִסְבִּין שִׁירְתָּא אֵינוֹן
דְּנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וַאֲמְרִי (שם ט ח) וְה'
לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'. כִּד אָתִי צְפָרָא, פְּתַחֵי שְׁמִיא
וַאֲמְרִי, (שם יט ב) הַשְּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד אֵל וְגו'.
כּוּכְבֵי בְּקָר אָמְרִי, (שם קמז ד) מוֹנָה מְסַפֵּר לְכוּכְבֵי

לשון הקודש

וּכְרוּבִים, וַאֲמְרִים (שם לא) מָה רַב טוּבְךָ
אֲשֶׁר צְפַנְתָּ לִירְאִיךָ, (שם סח ה) סוּלוֹ לְרוּכְבֵי
בְּעָרְבוֹת בֵּיהּ שְׁמוֹ.

בְּתַחֵילַת הַמִּשְׁמְרָת הַשְּׁלִישִׁית נוֹשְׂאִים
שִׁירָה אוֹתָם שְׁנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וַאֲמְרִים
(תהלים ט) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'. כְּשֶׁבֵא
הַבְּקָר, פּוֹתְחִים הַשְּׁמַיִם וַאֲמְרִים (שם יט)
הַשְּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד אֵל וְגו'. כּוּכְבֵי
בְּקָר אוֹמְרִים (שם קמז) מוֹנָה מְסַפֵּר

אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמְרָה
הַשְּׁנִיָּה נוֹשְׂאִים שִׁירָה אוֹתָם שְׁנִקְרָאִים
מְלָאכִים וְחִשְׁמָלִים וְאַרְאֵלִים, וְכֵה
אוֹמְרִים? (שם כט) הָבוּ לֵהּ בְּנֵי אֱלִים.

בְּחִצּוֹת הַלִּילָה מִמָּשׁ, עַד שְׁמִסְתַּיְמַת
מִשְׁמְרָה שְׁנִיָּה, שְׂאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שְׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְסַתַּבֵּל בְּעֵדוֹן מִמָּשׁ, שְׁגִנּוּ
לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבֹא, פּוֹתְחִים חַיּוֹת
הַקִּדְשׁ, וְאַחֲרֵיהֶם שְׂרָפִים וְאוֹפְנִים

וְגו', גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח. אוֹתָם הַמְּלֹאכִים
הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים פָּתַחִי וְאִמְרִי, (שם כט א) הָבוּ לַה'
בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ לַה' כְּבוֹד וְעֹז.

עַד דִּהְיוּ אֲזֵלִי, חָמוּ דִקְדָּרָא שִׁחְרָא, וְהִדְר נְהוֹרָא.
אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לְרַבִּי יוֹסִי, תָּא וְאַחֲזִי לָךְ
דְּכַךְ הִיא גְּאוּלְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּעִידְנָא דִּינְהַר לַהּוֹן
שְׁמִשָּׁא דִּגְאוּלְתָּא, יִתִּי לַהּוֹן עָקָא בְּתַר עָקָא,
וְקִדְרוּתָא בְּתַר קִדְרוּתָא, עַד דִּאֵינּוּן בְּהַ, יְנַהַר
עַלִּיהוֹן נְהוֹרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁנַאֲמַר (הושע ו'
ג) כְּשִׁחַר נִכּוֹן מִצָּאוּ. וּכְתִיב (מלאכי ג' כ) וְזָרְחָה לָכֶם
יְרֵאִי שְׁמֵי שְׁמֶשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

וּבְזַמְנָא הַהוּא מְלַחְמוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם, גּוֹי
בְּגוֹי, וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת יִתְחַדְּשׁוּ
עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. עַד שִׁיקְדְרוּ בְּנֵיהֶם

לשון הקודש

לפוכבים וְגו', גדול אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח. אוֹתָם הַמְּלֹאכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים,
פּוֹתְחִים וְאִמְרִים (שם כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי
אֱלֹהִים, הָבוּ לַה' כְּבוֹד וְעֹז.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ שֶׁהַקְּדִיר הַשֶּׁחַר
וְחֹר הָאוֹר. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לְרַבִּי יוֹסִי:

כֹּא וְאֶרְאֶה לָךְ שְׂכָךְ הִיא גְּאוּלְתָּן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל. בְּזִמְנֵי שֶׁתֵּאִיר לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל

הַנְּאֻלָּה, תֵּבֵא לָהֶם צָרָה אַחַר צָרָה,
וְקִדְרוֹת אַחַר קִדְרוֹת. עַד שֶׁהֵם בְּהַ יֵּאִיר
עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁנַאֲמַר (הושע ו') כְּשִׁחַר נִכּוֹן מִצָּאוּ, וּכְתוּב
(מלאכי א') וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמֵי שְׁמֶשׁ
צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

וּבְאֹתוֹ הַזִּמְנֵי מְלַחְמוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם,
גּוֹי בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת

בְּשׁוּלֵי קִדְרָה, וְאַחַר כֵּן יִתְנַגֵּלָה עֲלֵיהֶן גְּאוּלְתָן
מִתּוֹךְ שְׂאֵנַת לַחֲצֵם וּדְחָקָם.

וְזָהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, (תהלים כב א)
לְמִנְצַחַת עַל אֵילַת הַשַּׁחַר. אֵילַת הַשַּׁחַר,
אֵילַת הַבּוֹקֵר הַזֶּה לִיהָ לְמִימֵר. אֵלֶּא עַל אֵילַת
וְחִזּוֹק דְּשַׁחְרוּתָא דְיִשְׂרָאֵל. כִּמְהָ דְאֵתְ אָמַר (שם פח)
כְּגִבְרַי אֵין אֵיל. בְּהֵיִא שְׁעֵתָא יִזְעֻקוּן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, וַיִּמְרוּן (שם כב ב) אֵלֵי אֵלֵי לְמַה עֲזַבְתָּנִי, מִגּוֹ
עֲקַתְהוֹן, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (שם ל יב) פִּתְחַתְּ שִׁקִּי
וְתֵאזְרֵנִי שְׂמֻחָה.

רַבֵּי אֹמַר, הַשִּׁיתִין מְשִׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ.
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא שֵׁית. וְזָהוּ בְּרֵאשִׁית,
כְּלוּמַר, בְּרָא שֵׁית. אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, קוּשְׁטָא הוּא
דְּנִבְרָא מְשִׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרָא שֵׁית, תִּי"ש בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת.

לשון הקודש

שֶׁאָמַר (שם פח) כְּגִבְרַי אֵין אֵיל. בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה יִזְעֻקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ אֵלֵי אֵלֵי
לְמַה עֲזַבְתָּנִי, מִתּוֹךְ צָרְתָם, וְאַחַר כֵּן מַה
כְּתוּב? (תהלים ל) פִּתְחַתְּ שִׁקִּי וְתֵאזְרֵנִי
שְׂמֻחָה.

רַבֵּי אֹמַר: הַשִּׁיתִים מְשִׁשֶׁת יָמֵי
בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרָא שֵׁית. וְזָהוּ בְּרֵאשִׁית, כְּלוּמַר, בְּרָא

וַתְּחַדְּשׁוּ עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַד
שֶׁיִּקְדְּרוּ פְּנֵיהֶם בְּשׁוּלֵי קִדְרָה, וְאַחַר כֵּן
יִתְנַגֵּלָה עֲלֵיהֶם גְּאוּלְתָן מִתּוֹךְ שְׂאֵנַת לַחֲצֵם
וּדְחָקָם.

וְזָהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם
(תהלים כב) לְמִנְצַחַת עַל אֵילַת הַשַּׁחַר. אֵילַת
הַשַּׁחַר? אֵילַת הַבּוֹקֵר הַזֶּה לוֹ לֹמַר! אֵלֶּא
עַל אֵילַת וְחִזּוֹק הַשַּׁחְרוּתָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ